

Datum vergadering: 28 oktober 2025
Datum B&W: 16 september 2025
zaaknummer: 2025-0078453

Portefeuillehouder: Marten Japenga
Auteur: Mesdita Seji

Onderwerp:
Ontwerp Warmteprogramma

Voorgesteld besluit:

Inleiding

Nederland heeft het Klimaatakkoord getekend en de gemeenten de regie gegeven in het veranderproces naar duurzaam wonen en leven. In 2050 worden gebouwen in Nederland duurzaam verwarmd. Ook in Alblasterdam gaan we onze huizen en overige gebouwen op een duurzame manier verwarmen. Hoe die overstap wordt gemaakt, wordt vastgelegd in een warmteprogramma. Het warmteprogramma is een verplicht programma onder de omgevingswet en is de opvolger van de, in 2021 door de raad vastgestelde, Transitievisie Warmte.

Sinds 2021 is er veel gebeurd op het gebied van de warmtetransitie. Met name op het gebied van energiebesparing en isolatie. Veel inwoners hebben inmiddels hun woning verduurzaamd, geïsoleerd en zonnepanelen geplaatst. 67% van de woningen heeft nu label C of hoger, maar waarschijnlijk meer. Daarnaast is er door de gemeente Alblasterdam hard gewerkt aan de voorbereidingen van een lokale isolatieaanpak. Per januari 2025 is samen met de andere Drechtsteden de lokale isolatieaanpak van start gegaan. Hierbij wordt ook gefocust op doelgroepen die het minder breed hebben, inwoners die zonder hulp hun woning niet kunnen verduurzamen. Inmiddels wordt er bij ca. 130 huishoudens geïsoleerd. De aanpak loopt nog een aantal jaren door dus de aantallen zullen nog verder oplopen. Woonkracht10 heeft de afgelopen jaren veel stappen gezet wat betreft de isolatie van hun bezit in Alblasterdam. Circa 68% van de woningen in bezit van Woonkracht10 heeft inmiddels energielabel B of hoger. Voor 2028 zullen ook alle E, F en G labels zijn aangepakt.

Er zijn verschillende warmteoplossingen voor het aardgasvrij maken van gebouwen. Dit zijn zowel collectieve als individuele oplossingen. All electric oplossingen, vaak individueel, zijn geschikt voor al goed geïsoleerde woningen en landelijk gebied. Een collectief warmtenet is geschikt voor woningen die lastig zijn te isoleren, woningcorporatiebezit, of buurten nabij een geschikte bron. In het warmteprogramma wordt daarnaast nog gesproken over besparingsbuurten, voor deze buurten is de meest logische warmteoplossing op dit moment nog niet in beeld. In de tussentijd kan er bespaard worden door te isoleren of een hybride warmtepomp te nemen. Samen met partners HVC, Woonkracht10 en Stedin is per buurt gekeken naar de op dit moment meest zinvolle voorkeursoplossing.

Met het ontwikkelen van een collectief warmtenet als warmteoptie gaat het minder snel in Alblasterdam in vergelijking met de overige Drechtsteden. Alblasterdam en Hardinxveld-Giessendam zijn de enige van de Drechtsteden waar geen startpunt ligt voor een warmtenet. In de overige Drechtsteden is er meer aanleiding geweest om met warmtenetten te starten vanwege toegankelijke bronnen en meer woningbezit van woningcorporaties.

Omdat een warmtenet een goede technische en betaalbare keuze kan zijn voor bepaalde typen woningen, vanwege de toenemende netcongestie en omdat er inmiddels meer capaciteit voorhanden is in de gemeente zijn we het gesprek aangegaan met HVC, Woonkracht10 en Stedin. De wil is er bij de stakeholders om de haalbaarheid van een warmtenet gezamenlijk te onderzoeken. Met goed onderbouwde antwoorden en argumenten vergroten we het handelingsperspectief van stakeholders, inwoners en gemeente.

Met dit warmteprogramma werken we eraan om uiteindelijk voor elke buurt een geschikte voorkeursoplossing te vinden.

Beoogd effect

Het beoogd effect is richting 2050 stapsgewijs de gebouwde omgeving in Alblasserdam zonder aardgas te verwarmen, warm water te bereiden en te koken.

Argumenten

1.1. We actualiseren beleid en sluiten aan op nieuwe wet- en regelgeving

Het Warmteprogramma vormt een herijking van de Transitievisie Warmte uit 2021 en is opgesteld in lijn met de eisen van de Omgevingswet en de aankomende Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Daarmee voldoet het programma aan de actuele wettelijke verplichtingen en biedt het een juridisch en beleidsmatig kader voor de uitvoering van de warmtetransitie in Alblasserdam.

1.2 Het warmteprogramma draagt bij aan de doelen in onze duurzaamheidsagenda

Met het warmteprogramma werken we aan de warmtetransitie met als doel in 2050 aardgasvrij te zijn.

1.3 Met het Warmteprogramma geven we duidelijk richting aan de transitie naar aardgasvrij wonen en werken

Het bieden van duidelijkheid en handelingsperspectief aan inwoners, andere gebouw eigenaren en stakeholders is belangrijk, want de overstap naar een andere manier van verwarmen is complex.

1.4 De gemeente heeft de regie over de warmtetransitie

De gemeente heeft de regie over de warmtetransitie en onze partners HVC, Woonkracht10 en Stedin willen weten waar zij aan toe zijn zodat zij hun investeringsplannen hierop kunnen afstemmen. Zij hebben nauw met ons samengewerkt aan het warmteprogramma.

1.5 We leggen een zorgvuldige basis voor buurtgerichte aanpakken

Het programma draagt bij aan een zorgvuldige basis voor de wijkuitvoeringsplannen. Met dit programma weten we welke oplossingen het meest voor de hand liggen, dit kunnen we verder uitwerken in de wijkuitvoeringsplannen. Die in Alblasserdam - in een later nog te bepalen stadium - samen met de partners en inwoners worden opgesteld om een wijk of buurt aardgasvrij te maken. Daarnaast krijgt de gemeente met de Wet collectieve Warmte (Wcw) en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw, verwacht 1 januari 2026) instrumenten in handen die noodzakelijk zijn om de warmtetransitie te versnellen. De Wcw geeft de gemeente de bevoegdheid om bestaande gebieden aan te wijzen die overstappen naar een collectieve duurzame warmteoplossing en om te bepalen wie dat exploiteert. Met de Wgiw krijgt de gemeente de aanwijsbevoegdheid voor het beëindigen van het aardgastransport voor alle oplossingen binnen een bepaalde termijn. In de Transitievisie Warmte was er sprake van alleen een doelgroepenbenadering. De hierboven genoemde nieuwe wetgeving zorgt ervoor dat we meer buurt- of wijkgericht aan de slag kunnen.

2.1 Uit de plan-Mer beoordeling blijken geen aanzienlijke negatieve milieueffecten

Een van de eisen die gelden bij het vaststellen van een dergelijk programma is een plan-MER beoordeling. Hiermee gaan we na of de ontwikkelingen kunnen leiden tot negatieve milieueffecten die het doorlopen van een uitgebreide plan-MER-procedure noodzakelijk maken. Uit de in de bijlagen van het warmteprogramma bijgevoegde aanmeldnotitie blijkt dat de gekozen warmtetechnieken naar verwachting niet tot aanzienlijke negatieve milieueffecten leiden.

3.1 Alle inwoners, gebouw eigenaren, ondernemers en organisaties moeten de gelegenheid krijgen kennis te nemen van het Warmteprogramma en hierop kunnen reageren

Bekendmaking volgt in september waarna de stukken vanaf 25 september tot en met 5 november 2025 ter inzage worden gelegd.

Duurzaamheid

Om de opwarming van de aarde te beperken moet de CO₂-uitstoot omlaag. Het doel is om in 2050 de gebouwde omgeving in Alblasserdam zonder aardgas te verwarmen. Dat betekent isoleren en overstappen naar duurzame vormen van warmte en elektriciteit.

Alternatieven

Er zijn geen alternatieven. Het warmteprogramma is een verplicht programma onder de omgevingswet.

Kanttekeningen

1.1 De overgang naar een duurzame warmtebron moet voor de inwoners haalbaar en betaalbaar zijn

De Warmtetransitie is een complex proces maar noodzakelijk voor een duurzame toekomst voor zowel de huidige als de toekomstige inwoners van onze gemeente. Met dit warmteprogramma worden niet alle vragen rondom betaalbaarheid opgelost, maar het sorteert wel voor op de meest betaalbare transitie door per buurt de warmteoptie met de laagste nationale kosten te kiezen. Onder nationale kosten worden alle kosten en baten verstaan die we als samenleving maken voor een bepaalde warmteoptie, ongeacht wie wat betaalt. Om een goed aanbod te kunnen doen zijn subsidies vanuit het rijk nodig.

1.2 De haalbaarheid van een warmtenet in Alblasserdam is nog onzeker

Of een warmtenet haalbaar is in Alblasserdam is nog niet zeker. Het vinden van duurzame bronlocaties is lastig. Voor HVC is het nu nog niet duidelijk of zij een investeringsbeslissing kunnen nemen.

Voor een deel van Alblasserdam is een warmtenet een goede oplossing. Het is duurzaam, betrouwbaar en we verwachten dat het voor de eindgebruiker uiteindelijk de best betaalbare oplossing is.

Woonkracht10 is bezig met het verduurzamen van hun vastgoed. Zodra cv-ketels aan vervanging toe zijn is het nodig te weten wat de toekomstplannen van de gemeente zijn. Woonkracht10 ziet een warmtenet als voorkeursoplossing. Voor Stedin is het van belang vanwege het elektriciteitsstelsel. Een warmtenet beperkt de belasting op het elektriciteitsnet ook indien het warmtenet via aquathermie of lucht-waterwarmtepompen gevoed wordt.

Daarom is het nodig de haalbaarheid van een mogelijk warmtenet in Alblasserdam te onderzoeken, te komen tot goed onderbouwde argumenten voor of tegen een warmtenet in Alblasserdam en deze in kaart te brengen. Daarmee vergroten we het handelingsperspectief van inwoners, stakeholders en gemeente. Samen met HVC, Woonkracht10 en Stedin zijn we tot de conclusie gekomen dat het onderzoeken van de haalbaarheid van een warmtenet in een aantal buurten in Alblasserdam het onderzoeken waard is. De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek - of die nu voor of tegen een warmtenet spreken - zullen ons helpen verder te bepalen welke van de warmteopties de meest zinvolle zijn.

Dit onderzoek gaan wij doen samen met HVC. Hiermee beginnen we nadat onderzoek in Hendrik Ido Ambacht - waarvan de uitkomsten van grote betekenis kunnen zijn voor Alblasserdam - is afgerond. Onderzoek naar de haalbaarheid zal ongeveer een half tot driekwart jaar in beslag nemen. Veel capaciteit hoeft dat niet te kosten. Het behoort tot de werkzaamheden van de duurzaamheidsregisseurs en de regie die de gemeente moet nemen binnen de warmtetransitie.

1.3 Het Warmteprogramma is opgesteld terwijl de wet- en regelgeving nog in de laatste fase van ontwikkeling is

De Wgiw en Wcw zijn nog niet volledig in werking. Op het moment van lezen worden de wetsvoorstellen nog behandeld in de Eerste en/of Tweede Kamer. Hier kunnen mogelijke wijzigingen uit voortkomen. Dit kan invloed hebben op de uitvoerbaarheid van onderdelen van het programma. De verwachting is dat er geen grote wijzigingen zullen zijn.

2.1 De aanmeldnotitie plan-MER geldt voor de planhorizon en maatregelen van dit Warmteprogramma

Uit de bijgevoegde aanmeldnotitie blijkt dat de gekozen warmtetechnieken in onderliggend Warmteprogramma naar verwachting niet tot aanzienlijke negatieve milieueffecten leiden. De tijdelijke overlast en risico's worden effectief geminimaliseerd door passende maatregelen. Gaan we het programma herzien of herijken dan moet de plan-MER ook opnieuw worden beoordeeld met de kennis in de warmtetechnieken van dat moment.

Financiële informatie

Aan het vaststellen van het Warmteprogramma zijn geen verdere directe financiële consequenties verbonden dan de genoemde capaciteit in dit voorstel. Deze kosten zijn gedekt binnen de huidige begroting via een specifieke uitkering.

Mochten er in de toekomst middelen nodig zijn voor verdere onderzoeken/werkzaamheden in dit kader dan zal hiertoe een voorstel worden gedaan. In dit verband kan het volgende worden opgemerkt. Tot en met 2025 was voor capaciteitsinzet een specifieke uitkering van het rijk beschikbaar voor de energietransitie. Vanaf 2026 is deze regeling niet meer beschikbaar, maar inmiddels is bekend dat we wel middelen voor de energietransitie blijven ontvangen van het rijk, maar dit zal via een andere financieringssysteem gaan. Mogelijk biedt de komende septembercirculaire hier meer duidelijkheid over.

Vervolg

Het ontwerp Warmteprogramma wordt na bekendmaking in september, samen met de aanmeldnotitie van de plan-MER beoordeling, vanaf 25 september tot en met 5 november 2025 ter inzage gelegd voor het naar voren brengen van zienswijzen. De zienswijzen worden door ons verwerkt in een nota van beantwoording en indien nodig passen wij het Warmteprogramma aan. Vervolgens wordt het Warmteprogramma opnieuw aan u voorgelegd voor definitieve vaststelling en worden de stukken gepubliceerd. Zodra er meer bekend is over de nieuwe wet- en regelgeving, worden u en de raad nader geïnformeerd.

Communicatie

Zodra het Ontwerp Warmteprogramma ter inzage gelegd wordt wordt dit bekend gemaakt via onze gemeentelijke kanalen zoals de website van de gemeente, het platform Duurzaam Drechtsteden en de gemeentenieuwspagina in Het Kontakt.

Tijdens het opstellen van het warmteprogramma hebben partners en stakeholders meegewerkt aan het warmteprogramma. Collega's van diverse afdelingen van de gemeente zijn meegenomen.

We hebben ervoor gekozen om inwoners te informeren, maar niet vooraf mee te laten denken over de keuzes die we maken in het warmteprogramma. Er was weinig ruimte voor participatie. Zie voor een toelichting bijlage 2 van het warmteprogramma.

We hebben inwoners en ondernemers geïnformeerd via de gemeentelijke kanalen en een speciale webpagina over het warmteprogramma op het platform Duurzaam Drechtsteden.

Bij de uitvoering van het programma (het opstellen en uitvoeren van uitvoeringsplannen per wijk) kunnen inwoners wel participeren. Er is een enquête voor inwoners en ondernemers geweest met vragen hoe zij in het vervolg bij de uitvoering van het warmteprogramma willen worden meegenomen.

Eerdere besluitvorming

Zaaknummer Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0)

Zaaknummer Transitievisie Warmte 2021 (TVW 2021)

Zaaknummer Versnellingsprogramma Drechtsteden 100% aardgasvrij

Bijlagen

-
1. Ontwerp Warmteprogramma Alblasserdam.pdf
 2. Bijlage 1 Participatieblauwdruk Warmteprogramma's Drechtsteden.pdf
 3. Bijlage 2 Participatiestrategie.pdf
 4. Bijlage 3 Uitkomsten enquête bewoners.pdf
 5. Bijlage 4 Terugblik 2021 - 2025.pdf
 6. Bijlage 5 Aanmeldnotitie plan mer warmteprogramma Alblasserdam.pdf

7. Raadsinformatiebrief - Ontwerp Warmteprogramma (2).pdf

Niet-digitale bijlagen
